

Verejná online konzultácia o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia v EÚ: vaše práva pri pohybe v rámci Európy

Výsledky tejto konzultácie prispievajú k širšej prípravnej práci na prípadnej revízii pravidiel EÚ o koordinácii sociálneho zabezpečenia. Táto iniciatíva je súčasťou balíka opatrení v oblasti mobility pracovných síl, ako bolo oznámené v pracovnom programe Komisie 2015

(http://ec.europa.eu/priorities/work-programme/index_en.htm).

POVEDZTE NÁM, ČO SI MYSLÍTE

Táto verejná konzultácia Európskej komisie je otvorená pre všetkých občanov a organizácie.

O ČO IDE?

Ako občan EÚ máte právo pracovať v ktorejkoľvek krajine EÚ a na tento účel sa tam usadiť¹.

Tzv. systém koordinácie systémov sociálneho zabezpečenia v EÚ poskytuje pravidlá na ochranu práv občanov, ktorí sa pohybujú v rámci EÚ, aby sa zabezpečilo, že nestratia ochranu svojho sociálneho zabezpečenia pri sťahovaní sa do inej krajiny EÚ². Ak sa presťahujete za prácou alebo máte pobyt v inej krajine EÚ, pravdepodobne budete krytý aj iným systémom sociálneho zabezpečenia. Každý systém sociálneho zabezpečenia je iný. Rozdiely sú napríklad v otázkach dávok, ktoré sa majú poskytovať, kto má na ne nárok, ako sa tieto dávky vypočítavajú a koľko príspevkov by sa malo vyplatiť. Právne predpisy EÚ, predovšetkým nariadenie (ES) č. 883/2004, stanovujú spoločné pravidlá a zásady zamerané na koordináciu práv na sociálne zabezpečenie nadobudnutých v rôznych krajinách. Tieto pravidlá napríklad zabezpečujú, že môžete byť poistený iba v jednej krajine, že obdobia vášho poistenia možno pripočítať k obdobiam poistenia dosiahnutým v inej krajine a že vaše dávky môžu byť vyplatené v inej krajine EÚ.

Prvé pravidlá EÚ v oblasti koordinácie sociálneho zabezpečenia boli prijaté v roku 1958. Odvtedy boli viackrát aktualizované a ich rozsah sa rozšíril na viac dávok sociálneho zabezpečenia a viac skupín mobilných osôb, vrátane rodinných príslušníkov pracovníkov a neaktívnych osôb.

Komisia zvažuje ďalšiu aktualizáciu, aby sa zabezpečilo, že pravidlá koordinácie sociálneho zabezpečenia zodpovedajú sociálnemu, hospodárskemu a politickému vývoju v krajinách EÚ. Osobitne sa zameriava na dva typy dávok, a to rodinné dávky a dávky v nezamestnanosti. Okrem toho sa Komisia zaujíma o váš názor na pravidlá koordinácie sociálneho zabezpečenia týkajúce sa vysielania zamestnancov a samostatne zárobkovo činných osôb.

A O KTORÝCH KONKRÉTNÝCH PRAVIDLÁCH HOVORÍME?

Rodinné dávky

Rodinné dávky sú všetky vecné dávky alebo peňažné dávky určené na pokrytie rodinných výdavkov podľa právnych predpisov v oblasti sociálneho zabezpečenia členského štátu. Pojem rodinných dávok je široký. Rodinné dávky zahŕňajú príspevky na výchovu dieťaťa alebo rodičovské dávky, ktoré majú umožniť rodičom venovať sa výchove malého dieťaťa a kompenzovať ostatné náklady na starostlivosť a výchovu svojho dieťaťa, alebo zmierniť finančné nevýhody vznikajúce v dôsledku vzdania sa príjmov zo zárobkovej činnosti. Príspevky na starostlivosť o dieťa a dávky vyplácané pracujúcim rodičom na starostlivosť o ich dieťa (deti) takisto patria medzi rodinné dávky podľa pravidiel koordinácie sociálneho zabezpečenia.

¹ Krajiny EÚ: Belgicko, Bulharsko, Cyprus, Česká republika, Dánsko, Estónsko, Fínsko, Francúzsko, Grécko, Holandsko, Chorvátsko, Írsko, Litva, Lotyšsko, Luxembursko, Maďarsko, Malta, Nemecko, Poľsko, Portugalsko, Rakúsko, Rumunsko, Slovensko, Slovinsko, Spojené kráľovstvo, Španielsko, Švédsko, Taliansko. Tieto pravidlá sa takisto uplatňujú na Island, Lichtenštajnsko, Nórsko a Švajčiarsko (a ich občanov).

² Pravidlá o koordinácii sociálneho zabezpečenia sa vzťahujú na všetky krajiny EÚ, ako aj na Island, Lichtenštajnsko, Nórsko a Švajčiarsko.

Rodinné dávky sa v jednotlivých krajinách líšia. Situácia konkrétnej rodiny určuje, ktorá krajina je zodpovedná za poskytovanie dávok. Ak napríklad rodič pracuje v inej krajine, ako je krajina, kde žije jeho rodina, má zvyčajne nárok na rodinné dávky z krajiny, v ktorej pracuje. V podstate sa s rodinnými príslušníkmi zaobchádza tak, ako keby bývali s rodičom v krajine zamestnania. Koordinačné nariadenie účinne ruší akékoľvek podmienky pobytu vo vnútroštátnych právnych predpisoch v súvislosti s rodinnými dávkami.

Ak rodinní príslušníci nežijú v krajine, v ktorej je(-sú) pracujúci rodič(-ia) poistený(-í), rodina by mohla mať nárok na dávky vo viac než jednej krajine, napríklad preto, že druhý rodič žije alebo pracuje v krajine, kde má bydlisko s deťmi. Rodina však nebude poberať dávky dvakrát: na základe tzv. pravidiel prednosti sa rozhodne, kto je zodpovedný za ich zabezpečenie. Vysvetlenie pravidiel prednosti nájdete na internetovej stránke: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=863> .

Podpora v nezamestnanosti

Pri riešení **žiadosti o dávky v nezamestnanosti** musia inštitúcie zohľadniť obdobia poistenia dosiahnuté v iných krajinách EÚ, ak je to potrebné pre vznik nároku na dávku. To platí aj v prípade, ak bola osoba zamestnaná počas krátkeho obdobia v krajine poslednej pracovnej činnosti.

Podľa platných pravidiel, ak pracovník stratí zamestnanie a nebol poistený alebo zamestnaný dostatočne dlho, aby spĺňal kvalifikačné obdobie, ktoré by ho oprávňovalo na dávky v nezamestnanosti v krajine, kde o ne požiadal, príslušná inštitúcia tejto krajiny je povinná zohľadniť obdobia poistenia alebo obdobia zamestnania (samostatnej zárobkovej činnosti) dosiahnuté podľa právnych predpisov ktoréhokoľvek iného členského štátu. Ide o tzv. sčítanie období.

Krajina, v ktorej bola podaná žiadosť o dávky, musí sčítať obdobia poistenia, zamestnania alebo samostatnej zárobkovej činnosti dosiahnuté v inom členskom štáte na účely nadobudnutia práva na dávky v nezamestnanosti, iba ak dotknutá osoba dosiahla na mieste poslednej pracovnej činnosti takéto obdobia v súlade s právnymi predpismi, podľa ktorých žiada o dávky. Súčasné pravidlá nestanovujú dĺžku obdobia poistenia, ktorá sa požaduje pred uplatnením zásady sčítania období.

Upozorňujeme, že zásadu sčítania období možno použiť na stanovenie nároku na dávku, nie však na výpočet výšky dávky, ak bol nárok stanovený. Nezaručuje teda vyššiu sumu dávky.

Vyslanie

Ak vás váš zamestnávateľ vyšle pracovať do inej krajiny, ostávate naďalej poistený v súlade s príslušnými predpismi vašej domovskej krajiny za predpokladu, že spĺňate požiadavky, ktoré sa vzťahujú na vyslaných pracovníkov. Znamená to, že môžete pracovať maximálne 24 mesiacov v mene svojho zamestnávateľa, ktorý má sídlo vo vysielajúcej krajine. Cieľom tohto riešenia je vyhnúť sa častým zmenám, pokiaľ ide o krajinu, v ktorej ste poistený, v prípade krátkych období práce v zahraničí. Rovnaké ustanovenia sa vzťahujú na samostatne zárobkovo činné osoby, ktoré dočasne vykonávajú rovnakú alebo podobnú pracovnú činnosť v inej krajine.

CHCEME VEDIEŤ, ČO SI MYSLÍTE

Váš príspevok je pre vyhodnotenie súčasných pravidiel veľmi dôležitý. Možno ste boli v cezhraničnej situácii, teda ste pracovali alebo žili v inej krajine, ako je krajina vášho pôvodu, alebo by ste chceli vyjadriť svoje názory na pravidlá, ktoré sa uplatňujú v týchto prípadoch.

Svoje názory nám môžete posilať od 14. júla do 6. októbra 2015. Komisia pripraví jednotný a anonymný súhrn všetkých odpovedí k tomuto dotazníku a uverejní ho na internete.

AKO SA ZAPOJIŤ?

Vyplnenie dotazníka (v ktoromkoľvek úradnom jazyku EÚ) by malo trvať asi 20 minút.

VIAC INFORMÁCIÍ O PRAVIDLÁCH EÚ TÝKAJÚCICH SA RODINNÝCH DÁVOK

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=863&langId=en>

VIAC INFORMÁCIÍ O PRAVIDLÁCH EÚ TÝKAJÚCICH SA DÁVOK V NEZAMESTNANOSTI

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=862>

Máte otázky týkajúce sa tejto konzultácie?

Pošlite nám e-mail na adresu:

EMPL-CONSULTATION-SOCIAL-SECURITY@EC.EUROPA.EU

Vyhlásenie o odmietnutí zodpovednosti

Tento konzultačný dokument zaväzuje len útvary Európskej komisie, ktoré sa podieľali na jeho vypracovaní. Je určený na konzultáciu a nepredstavuje konečnú podobu rozhodnutia, ktoré by Európska komisia mala prijať.

Prečítajte si **vyhlásenie o ochrane osobných údajov** s informáciami o spôsobe spracovania vašich osobných údajov a príspevkov.

Ďakujeme vám za účasť na tejto verejnej konzultácii a informujte o nej aj iných!

Môžeme začať...